

POSTANOWIENIE

Dnia 3 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Wygoda

Ławnik SN Magdalena Wiszniewska

w sprawie **M. S.** - prokurator Prokuratury Rejonowej w Z.,
po rozpoznaniu w dniu 3 marca 2022 r. na posiedzeniu w Izbie Dyscyplinarnej
odwołania Prokuratora Okręgowego w Ł. od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego
przy Prokuraturze Generalnym z 4 sierpnia 2021 r., sygn. akt PK I SD (...), w
przedmiocie obniżenia wynagrodzenia,
na podstawie art. 152 § 2 i art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo
o prokuraturze w zw. z art. 437 § 1 i 2 k.p.k.

zmienia zaskarżone postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy
Prokuraturze Generalnym z 4 sierpnia 2021 r., sygn. akt PK I SD
23.2021, w ten sposób, iż obniża o 10% wynagrodzenie M. S. -
prokurator Prokuratury Rejonowej w Z. na czas trwania zawieszenia w
czynnościach służbowych.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy prawomocną uchwałą z 25 lutego 2021 r., sygn. akt II DIZ
30/21 zezwolił na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator M. S. , za
popętnienie czynu polegającego na tym, iż:

w okresie od 10 czerwca 2016 r. do ~~dnia~~ 11 grudnia 2017 r. w Z. jako
funkcjonariusz publiczny – prokurator pełniący funkcję Prokuratora Rejonowego

w Z., działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, będąc zobowiązaną na podstawie ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze oraz przepisów Kodeksu postępowania karnego, a to art. 2 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k., art. 9 § 1 k.p.k., art. 167 k.p.k., art. 297 § 1 k.p.k. i art. 318 k.p.k. do zapewnienia prawidłowego przebiegu prowadzonego postępowania, nie dopełniła ciążących na niej obowiązków służbowych w ten sposób, że nadzorując postępowanie przygotowawcze o sygn. PR Ds. (...) zaniechała prowadzenia w jego toku czynności procesowych, polegających na ustaleniu okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, w tym dokonania prawidłowej rekonstrukcji zdarzenia drogowego, oceny zachowania uczestników i w konsekwencji ustalenia sprawcy wypadku, które to okoliczności wymagały wiadomości specjalnych, a w ich miejsce poświadczyła nieprawdę co do daty faktycznego wydania postanowienia o zasięgnięciu opinii biegłego sądowego z zakresu techniki samochodowej, ruchu drogowego – W. T. , nie doręczając odpisu postanowienia osobom uprawnionym oraz nie podejmując działań zmierzających do uzyskania wskazanej opinii, w tym nie przekazując temu biegłemu postanowienia o jego powołaniu w śledztwie ani wyciągu z akt sprawy i jednocześnie poświadczyła nieprawdę w postanowieniu opatrzonym datą 22 grudnia 2016 r. o przedłużeniu okresu trwania śledztwa, postanowieniu opatrzonym datą 28 marca 2017 r. o zawieszeniu śledztwa, antydatując wskazane dokumenty, a nadto w postanowieniu z dnia 22 grudnia 2016 r. o przedłużeniu okresu trwania śledztwa, postanowieniu z dnia 28 marca 2017 r. o zawieszeniu śledztwa i zarządzeniu z dnia 24 stycznia 2017 r. o zezwoleniu na udostępnienie akt, poprzez wskazanie w nich treści, iż oczekuje na opinię biegłego z zakresu techniki samochodowej, który w tym czasie nie został faktycznie powołany i któremu nigdy nie doręczono postanowienia o zasięgnięciu opinii ani wyciągu z akt sprawy celem opracowania opinii, czym działała na szkodę interesu prywatnego J. G., D. G. , M. G., A. E. G. i H. G., występujących w śledztwie w charakterze pokrzywdzonych oraz na szkodę interesu publicznego wyrażającego się w niewyjaśnieniu tego, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi przestępstwo, nieuwzględnieniu prawnie chronionych interesów pokrzywdzonych przy jednoczesnym poszanowaniu ich

godności oraz braku rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 271 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 § 1 k.k.

W związku z powyższym postanowieniem Prokuratora Okręgowego w Ł. z 3 marca 2021 r. prokurator M. S. została zawieszona w czynnościach służbowych do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego. Jednocześnie Prokurator Okręgowy w Ł. wnioskiem z 3 marca 2021 r. wystąpił do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym o obniżenie wymienionej prokurator do 50% wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia.

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym postanowieniem z 4 sierpnia 2021 r., sygn. akt PK I SD (...), przedmiotowego wniosku nie uwzględnił, co dało asumpt do jego zaskarżenia.

Odwołaniem z 20 września 2021 r. Prokurator Okręgowy w Ł. zaskarżył przedmiotowe postanowienie w całości, formułując na podstawie art. 427 § 1 i § 2 k.p.k., art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy – Prawo o prokuraturze zarzuty:

1. błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegającego na błędnym przyjęciu, iż czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 § 1 k.k. przypisywany obwinionej, nie przekroczył progu niskiej społecznej szkodliwości, podczas gdy aktywność obwinionej, wyrażająca się w wielokrotnym działaniu, umyślności działania prokurator objętej wnioskiem (działanie co najmniej w zamiarze ewentualnym), stopień zagrożenia interesów pokrzywdzonych oraz interesu publicznego, a także sposób i okoliczności popełnienia czynu polegającego na niedopełnieniu podstawowych obowiązków prokuratora, nakazywały przyjęcie przez organ prowadzący postępowanie karne czynu ciągłego, o którym mowa w art. 12 § 1 k.k. i uznanie, iż czyn ten przekroczył próg niskiej społecznej szkodliwości, nadto wyjście poza granice swoich kompetencji oraz przedmiot postępowania i dokonanie oceny charakteru popełnionego przez obwinioną czynu, jego społecznej szkodliwości, podczas gdy stopień społecznej

szkodliwości czynu przypisanego obwinionej został już prawidłowo ustalony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 5 listopada 2020 r. o sygn. I DO 45/21 oraz uchwale z dnia 25 lutego 2021 r. o sygn. II DIZ 30/21/p w przedmiocie pociągnięcia obwinionej do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 i art. 12 § 1 k.k. i niejako wyrokowanie, co do możliwego ostatecznego rozstrzygnięcia, toczącego się postępowania karnego, które winno podlegać jedynie jurysdykcji sądu karnego;

2. błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na błędnym przyjęciu, iż w związku z możliwym do orzeczenia obniżeniem wynagrodzenia, doszłoby do pogorszenia jej sytuacji finansowej w stopniu powodującym, iż obwiniona popadłaby w niedostatek, podczas gdy uwzględniając wysokość zarobków prokuratora Prokuratury Rejonowej w Ł. w stawce III, obniżenie wynagrodzenia do 50% w żadnym stopniu nie doprowadziłoby do stanu, zagrażającemu zapewnieniu podstawowych potrzeb życiowych obwinionej i jej małoletniego niepełnosprawnego dziecka;
3. obrazy przepisów postępowania karnego, mających wpływ na treść orzeczenia, a to art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k., poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny przesłanek podmiotowych i przedmiotowych zastosowania obniżenia wynagrodzenia obwinionej oraz pominięcie w toku dokonywania analizy i oceny całokształtu zgromadzonych w sprawie okoliczności i dowodów wszystkich okoliczności przemawiających za obniżeniem wynagrodzenia obwinionej, tj. wysokiego stopnia społecznej szkodliwości czynu przypisanego obwinionej, jego rangi, czasokresu popełnienia, wielokrotności przedsięwziętych działań, charakteru naruszonego dobra, uchybienia godności urzędu prokuratorskiego, podważenie jego rangi, długotrwałej absencji spowodowanej zawieszeniem w czynnościach służbowych, potrzeby zastosowania dodatkowej represji finansowej wobec obwinionej, zróżnicowania jej wynagrodzenia z wynagrodzeniem pozostałych prokuratorów, wykonujących swoje obowiązki w sposób ciągły, a jedynie uwzględnienie przy orzekaniu okoliczności

odnoszących się do sytuacji rodzinnej, majątkowej i osobistej obwinionej, przypisując im zbyt dużą rangę.

Podnosząc powyższe zarzuty, Prokurator Okręgowy w Ł. wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i orzeczenie odmiennie, co do istotny sprawy, poprzez rozstrzygnięcie o obniżeniu wynagrodzenia obwinionej maksymalnie do wysokości 50% bądź niższego procentu jego obniżenia – uznając, iż nawet częściowe uwzględnienie tego wniosku, spełni cele zapobiegawcze i wychowawcze, ewentualnie, o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze Generalnym do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie Prokuratora Okręgowego w Ł. jest zasadne, dlatego należało obniżyć o 10% wynagrodzenie obwinionej prokurator M. S. na czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych, albowiem przemawia za tym ratio legis przedmiotowej instytucji. Wypracowane w orzecznictwie ratio legis tego środka represyjnego sprowadza się realnego zwiększenia dolegliwości zastosowanego środka dyscyplinarnego. Wzmacniając funkcję zabezpieczającą i wychowawczą zawieszenia, ma bowiem wzbudzić refleksję nad nieodpowiedzialnym zachowaniem obwinionego poprzez ekonomiczne oddziaływanie i skłonić go do przestrzegania porządku prawnego, a także stanowić zachętę do rzetelnego wykonywania czynności służbowych (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 marca 2019 r., sygn. akt II DO 3/18, Legalis nr 1887520; A. Kiełtyka, W. Kotowski, A. Ważny, Uwaga do art. 152 [w:] Idem, Prawo o prokuraturze. Komentarz, Lex Omega nr 10610). Ponadto, środek ten z jednej strony ma za zadanie zadośćuczynić Skarbowi Państwa brak aktywności zawodowej zawieszonego prokuratora, z drugiej zaś – zapewnić obwinionemu materialne środki do egzystencji.

Zważywszy na wagę naruszonych przepisów prawa i obowiązków prokuratora, wielokrotność i umyślność ich naruszenia, znajdujących odzwierciedlenie w opisie czynu i kwalifikacji, Sąd Najwyższy - uznaje mimo trudnej

sytuacji obwinionej - zastosowanie instytucji z art. 152 ustawy – Prawo o prokuraturze, choćby w niewielkim stopniu, za zasadne, a nawet niezbędne.

Pierwszy zarzut odwoławczy postawiony przez skarżącego musi spotkać się z pełną aprobatą ze strony Sądu Najwyższego. Trzeba z pełną mocą podkreślić, że nie należy do kwestii postępowania wypadkowego, jakim jest postępowanie w sprawie obniżenia wynagrodzenia prokuratora na czas trwania zawieszenia, orzekanie o stopniu społecznej szkodliwości czynu obwinionego ani o większości kwestii zastrzeżonych do badania przez sąd karny. Orzekanie w tego rodzaju postępowaniu może mieć charakter szczątkowy, jeżeli tylko analizowane kwestie wskazują na wypełnienie przesłanek opisanych w art. 152 ustawy – Prawo o prokuraturze. W odniesieniu do odwołania należy stwierdzić, że wobec zasadności kluczowego dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy zarzutu obrazu przepisu art. 152 § 1 ustawy – Prawo o prokuraturze bezprzedmiotowe dla dalszego postępowania jest rozpoznanie pozostałych zarzutów (postanowienie SN z 12.06.2019 r., sygn. akt II DO 2/19, OSN ID nr 3/2020, s. 118).

Także drugi z zarzutów odwoławczych zasługuje na uwzględnienie. Uposażenie prokuratora Prokuratury Rejonowej ze stażem tak długim, jak M. S., bezwzględnie należy do bardzo dobrych poborów i środków zapobiegawczy w postaci obniżenia uposażenia bezwzględnie nie spowoduje żadnych negatywnych konsekwencji w postaci takiego zubożenia funkcjonowania rodziny, by dziecku obwinionej zagrażał brak możliwości kontynuowania leczenia. Niemniej sytuacja osobista obwinionej ma wpływ na miarkowanie stosowanej represyjności, znajdując odzwierciedlenie w wysokości obniżenia wynagrodzenia. Obniżenie tego wynagrodzenia o 10% Sąd Najwyższy uznaje za adekwatne do wagi czynu oraz proporcjonalne do sytuacji ekonomicznej, jako takie spełniające funkcję represyjną, realizując w pełni jego cele prewencyjne i wychowawcze. Summa summarum uwadze nie może ujdąć okoliczność, iż czyn ten to występki zagrożony karą przekraczającą 5 lat pozbawienia wolności, popełnienie którego przez osobę pełniącą urząd prokuratora, zobowiązaną z tego tytułu do bezwzględnego przestrzegania porządku prawnego, jawi się w ocenie społecznej jako szczególnie

naganny, co musi znaleźć adekwatnie surową ocenę, znajdującą odzwierciedlenie w trafnej reakcji służbowej.

Również trzeci z zarzutów odwoławczych zasługuje na uwzględnienie przez Sąd Najwyższy. Sąd dyscyplinarny pierwszej instancji zwrócił uwagę jedynie na sytuację osobistą i rodzinną obwinionej, jej status majątkowy, a zbagatelizował stopień społecznej szkodliwości czynu dokonanego przez obwinioną. Sąd Najwyższy zgadza się z tezami środka odwoławczego, ale tylko w takim zakresie, w którym dotyczą one stwierdzenia, iż okoliczności osobiste obwinionego nie powinny być wysuwane jako argument pierwszoplanowy i decydujący. Niemniej każda represja ma swoje granice, a jej intensywność nie powinna zbyt intensywnie ingerować w sytuację rodziny obwinionej, zwłaszcza jej małoletnich członków. Na względzie mieć należy i tę okoliczność, iż jest to środek tymczasowy w pełni odwracalny (art. 152 § 3 ustawy - Prawo o prokuraturze). W żadnym wypadku nie powinien antycypować kary.

Reasumując, Sąd Najwyższy wziął pod rozagę całokształt okoliczności czynu przypisywanego obwinionej, jej warunki osobiste i materialne, jak również proporcje naruszenia przez obwinioną reguł postępowania w stosunku do wzorcowego sposobu procedowania w sprawach rozpoznawanych w trybie i na zasadach określonych w kodeksie postępowania karnego i orzekł, że środek w postaci obniżenia wynagrodzenia obwinionej o 10% na czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych będzie stanowić środek o wystarczającym stopniu odstraszenia przed popełnieniem kolejnych czynów zabronionych, w ogólności dla samej obwinionej zaś prospekcyjnie stanowić będzie środek motywujący do większej dbałości o poszanowanie standardów prowadzonych postępowań karnych.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.